

Штучний інтелект у правосудді: ризики алгоритмічної упередженості та дискримінації

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2025

Дата публікації: 2025-03-25

Постійна адреса:

<https://constitutionalist.com.ua/shtuchnyj-intelekt-u-pravosuddi-ryzyky-alhorytmichnoi-uperedzhenosti-ta-dyskryminatsii/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ СУДДІВ

ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ

6 березня 2025 року

Ян БЕРНАЗЮК,

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Пов'язані поняття

- Незалежність, неупередженість, об'єктивність суду
- Справедливість (моральність)
- Цифрова компетентність
- Ефективне правосуддя
- Принцип процесуальної економії
- Принцип гласності (прозорості)
- Єдність судової практики, принцип правової визначеності
- Мотивованість судового рішення
- Доступ до правосуддя
- Етика
- Довіра до суду

Алгоритмічна упередженість та дискримінація

- Алгоритмічна упередженість – це системна похибка в рішеннях штучного інтелекту або автоматизованих алгоритмів, яка призводить до несправедливого чи дискримінаційного ставлення до певних груп осіб.
- Необ'єктивні вхідні дані – алгоритм навчається на історичних даних, які можуть містити упередження у судовій чи правоохоронній практиці.
- Непропорційний розподіл вибірки – якщо в навчальному наборі більше представників однієї групи (наприклад, певної раси чи статі), алгоритм може формувати неправильні закономірності.

Amara's Law

- Це принцип, сформульований науковцем Роєм Амарою, який стверджує:
- "Ми переоцінюємо вплив технологій у короткостроковій перспективі та недооцінюємо їхній вплив у довгостроковій перспективі."
- Цей закон відображає тенденцію суспільства спочатку сприймати нові технології з азійотажом, очікуючи негайних революційних змін, а потім, після розчарування, не помічати їхнього глибокого впливу на економіку, культуру та суспільство в цілому.
- Приклад:
- – Наприкінці 90-х років вважали, що інтернет миттєво змінить бізнес, але ефект виявився поступовим і кардинально трансформував світ лише через десятиліття.
- – ШІ зараз сприймається як революційний прорив, проте його реальні довгострокові наслідки стануть очевидними через багато років.

Black Box

- Термін «чорна скринька» у ШІ означає ситуацію, коли алгоритми ухвалюють рішення, але їхній внутрішній процес залишається незрозумілим для користувачів і розробників.
- Основні риси «чорної скриньки» у ШІ:
- 1. Непрозорість – алгоритм видає результати, але неможливо простежити логіку, за якою він їх отримав.
- 2. Неможливість пояснення того, чому ШІ ухвалив саме таке рішення.
- 3. Ризики упередженості – якщо ШІ навчається на упереджених даних, він може відтворювати або навіть посилювати дискримінацію.
- 4. Правові та етичні виклики – у сферах, де потрібна мотивованість (правосуддя), відсутність зрозумілих рішень може спричинити порушення прав людини.

Centaur's Dilemma

- Дилема кентавра у правосудді – це виклик у визначенні меж відповідальності між суддею та ШІ.
- Якщо суддя безумовно довіряє ШІ, він ризикує втратити контроль, критичне мислення та допустити несправедливість (упереджене рішення).
- Якщо ж ігнорує ШІ, це уповільнює правосуддя та знижує його ефективність.
- Спосіб вирішення цієї дилеми – Explainable AI (XAI), який дозволяє суддям розуміти алгоритмічні висновки: гібридна модель, де ШІ надає аналітичні рекомендації, а суддя ухвалює остаточне рішення.

Moravec's Paradox

- Парадокс Моравека – це концепція в сфері ШІ, яка описує зворотну складність завдань для людини та ШІ. Високорівневі інтелектуальні завдання, які здаються складними для людей (логіка, математика, шахи), ШІ виконує легко, а натомість базові сенсорно-моторні навички (ходьба, розпізнавання емоцій, інтуїтивне мислення) – є надзвичайно складними для ШІ.
- 1. Легке для нас – важке для ШІ
- Людина без зусиль розпізнає обличчя, ходить, сприймає мову на рівні інтуїції.
- ШІ потребує величезних обчислювальних ресурсів для моделювання таких функцій.
- 2. Важке для нас – легке для ШІ

- Аналіз великих даних – для ШІ це відносно просто: логічні завдання нові для еволюції, тоді як сенсорні й моторні навички формувалися мільйонами років.

Moravec's Paradox (в аспекті судочинства)

- Автоматизоване судочинство – ШІ може легко аналізувати юридичні тексти, прецеденти, прогнозувати рішення – але складно оцінювати емоції, моральний контекст чи унікальність людських обставин.
- Алгоритмічна упередженість – ШІ може приймати формально правильні рішення, не розуміючи соціального або етичного контексту.
- Роль людини – суддя може делегувати ШІ аналіз рішень, але оцінка доказів, емоцій та справедливості має залишатися людською прерогативою.
- Парадокс Моравека підкреслює, що штучний інтелект не може повністю замінити людину в судових процесах, оскільки він не володіє інтуїцією, емпатією та здатністю розуміти моральний контекст.

Trolley Problem

- Етична дилема вагонетки – це філософський експеримент про вибір (моральність) між невтручанням і загибеллю 5 людей або активним втручанням і смертю 1 людини.
- У ШІ та правосудді це питання виникає в автономних системах (автопілот, військові дрони, медичні алгоритми): кого рятувати в критичній ситуації?
- Алгоритмічна справедливість – чи може ШІ ухвалювати вироки?
- Юридична відповідальність – хто нестиме відповідальність за рішення, ухвалені ШІ?
- ШІ не повинен повністю замінювати людину, а має доповнювати, використовуючи сильні сторони обох.
- Суддя, з його досвідом, знаннями та етичними принципами, залишається ключовою фігурою в судовому процесі, а ШІ виступає як інструмент, що допомагає йому приймати більш обґрунтовані та справедливі рішення.

Фільм "Штучне правосуддя" ("Artificial Justice")

- У фільмі розглядається впровадження штучного інтелекту в судову систему Іспанії.
- Сюжет розгортається у недалекому майбутньому, де уряд планує замінити суддів програмним забезпеченням на основі ШІ шляхом змін до Конституції, обіцяючи автоматизувати та деполітизувати судову систему.
- Фільм досліджує етичні дилеми та ризики, пов'язані з впровадженням ШІ в судову систему, піднімаючи питання про межі технологій у сфері правосуддя.
- <https://www.youtube.com/watch?v=bdPVFeTcZ88>

Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади

- <https://openai.com/chatgpt>
- <https://gemini.google.com/app?hl=uk>
- <https://copilot.microsoft.com>
- <https://claude.ai/new>
- <https://felo.ai/search>
- <https://www.perplexity.ai>

- <https://poe.com>
- <https://x.com/i/grok>
- <https://chat.deepseek.com/>

Майбутні завдання та виклики

- 1. Розробка та впровадження законодавчого регулювання
- 2. Придбання доступу до інструментів ШІ
- 3. Сертифікація програмного забезпечення
- 4. Інтеграція ШІ з існуючими інформаційними системами
- 5. Забезпечення обсягу та якісних даних
- 6. Навчання суддів та працівників апарату
- 7. Роз'яснювальна робота
- 8. Захист від зовнішнього втручання

COMPAS (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions)

- Система профілювання ризиків правопорушників для призначення альтернативних санкцій - це програмне забезпечення, що використовується в судовій системі США для оцінки ризику рецидиву, аналізуючи різні фактори, щоб допомогти суддям приймати рішення щодо умовно-дострокового звільнення та інших санкцій.
- Дослідження ProPublica 2016 року дійсно виявило, що алгоритм COMPAS має тенденцію завищувати ризик рецидиву для афроамериканців, що викликало серйозні занепокоєння щодо расової упередженості.
- Непрозорість алгоритму (є власністю приватної компанії) ускладнює незалежну оцінку його точності та справедливості, викликає критику.
- .

Що таке ШІ у роботі юриста

- Це виключно помічник, що:
- потребує навчання та звикання,
- не зробить краще за користувача,
- працює у режимі «правок», а не «рецензування»,
- має більше часу, креативності, легко знаходить матеріал, знає всі мови,
- робить помилки за своєї багатофункціональності,
- має різні настрої (режими працездатності),
- схожий на талановитого, але лінивого друга-студента,
- вимагає перепереверки власної роботи (самостійно або за допомогою іншого ШІ),
- краще працює із завантаженими документами.

PROMPT

- 1. Привітання

- 2. Інформування про особу користувача (професію, уподобання)
- 3. Інформування про кінцеву ціль/мету прохання
- 4. Інформування про проміжне завдання
- 5. (за необхідності) надіслання зразків
- 6. Інформування про якість та обсяг очікуваного результату
- 7. Прохання перепроверити

Найважливіші події 2024 року

- Висловлення позиції Верховного Суду стосовно використання ШІ учасниками судового процесу (ухвала Судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів Касаційного господарського суду від 08.02.2024 у справі № 925/200/22 (посилання).
- Висловлення позиції З'їзду суддів України стосовно використання ШІ суддями (Кодекс суддівської етики від 18.09.2024 (посилання).
- Затвердження Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація правників України» та внесення 26.12.2024 Національним агентством кваліфікації Професійного стандарту «Суддя» до Реєстру кваліфікацій (посилання).

Кодекс суддівської етики (стаття 16)

- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це:
- не впливає на незалежність та неупередженість судді,
- не стосується оцінки доказів,
- не стосується процесу ухвалення рішень,
- не порушує вимог законодавства.

Закон України “Про адміністративну процедуру”

- Стаття 69. Прийняття рішення у справі
- 1. За результатами розгляду справи адміністративний орган у межах своїх повноважень приймає адміністративний акт.
- 2. Якщо рішення у справі може бути прийнято на підставі електронних документів у машинозчитувальному форматі та/або даних національних електронних інформаційних ресурсів, адміністративний акт може бути прийнято в автоматичному режимі у випадках, передбачених законом.

Protecting human rights in a world of Artificial Intelligence, algorithms and big data

- 31 січня 2025 з нагоди початку року у роботі ЄСПЛ відбувся семінар на тему «Захист прав людини у світі штучного інтелекту, алгоритмів і великих даних».
- Темами першої сесії були «Рада Європи/Європейські стандарти штучного інтелекту: створення ситуації та свобода слова в епоху штучного інтелекту».
- На другій сесії розглядалися теми: «Штучний інтелект і право на справедливий суд» та «Вирішення проблеми потенційної дискримінації у сфері штучного інтелекту».
- Програма: <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/programme-seminar-jy-20250131-eng>
- Аналітична довідка: <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/seminar-background-paper-2025-eng>
- Відео заходу: <https://vodmanager.coe.int/cedh/webcast/cedh/2025-01-31-1/en>

Приклади практичного застосування ШІ

- Пошук інформації у великих текстах документів (іноземна мова)
- Підготовка релізів судових рішень
- Підготовка проєктів окремих думок
- Пошук критичних зауважень до оформлення проєктів документів
- Пошук критичних зауважень до тексту проєктів документів
- Підбір практики КСУ, ВП ВС, ЄСПЛ тощо
- Підбір наукових підходів до теоретичних питань права

Запитання для обговорення

- Чи використовується сьогодні штучний інтелект у діяльності судів?
- Чи потребуватиме офіційне залучення штучного інтелекту до правосуддя внесення змін до Конституції України?
- Які професії у зоні найбільшого ризику (суддя, помічник, секретар, працівник апарату)?
- Чи потребуватиме офіційне залучення штучного інтелекту до правосуддя маркування відповідного судового рішення?
- Чи зберігається приватність якщо суддя передає для запитання штучному інтелекту інформацію з конкретної справи?
- Хто (суддя чи ШІ) складає первинний проєкт документу, а хто здійснює його перевірку?
- Хто буде вирішувати спори між різними штучними інтелектами?

Основні завдання, які зможе виконувати у майбутньому ШІ

- Здійснювати підбірку для судді та перевіряти релевантність і чинність законодавства, яке наведене стороною у поданому процесуальному документі, в т.ч. на предмет редакції відповідного акта на момент виникнення спірних правовідносин
- Здійснювати підбірку для судді та перевіряти релевантність і «чинність» практики ВС (наявність ініціатив ВС для відступу), яка наведена стороною у поданому процесуальному документі
- Підтверджувати відсутність практики ВС стосовно конкретного спору/правовідносин та, зокрема, за її відсутності здійснювати підбірку релевантної практики ЄСПЛ
- Навчившись на офіційних перекладах Мініюсти рішень ЄСПЛ, здійснити переклад всіх інших рішень цього Суду
- Виявляти пов'язані або схожі справи (для їх об'єднання, узгодження позицій тощо), а також підстави для ініціювання відкриття зразкової справи
- Виявляти у проєкті судового рішення граматичні та логічні помилки
- Надавати особі на етапі подачі процесуального документу інформацію про початок відліку процесуальних строків, зокрема, вручення/повідомлення, розміру судового збору, повноти поданих документів (відповідно до вимог процесуального закону) тощо
- Здійснювати перевірку достовірності поданих доказів (допуск до офіційних реєстрів), повноважності представника тощо
- Сигналізувати про можливу наявність «конфлікту інтересів» та, відповідно, підстав для самовідводу
- Підтверджувати наявність у відзиві відповіді на всі доводи позову, апеляційної або касаційної скарги.

Матеріал 24

- ПОПЕРЕДНІ ЛЕКЦІЇ
- 1. Штучний інтелект як основа цифрового судочинства: помічник чи майбутній конкурент судді? https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk.pdf
- 2. Штучний інтелект (artificial intelligence) сьогоднішній погляд на перспективи майбутнього [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk%20(1).pdf)
- 3. Сучасні можливості штучного інтелекту (artificial intelligence) процесуальна економія чи загроза незалежності судді?
- <https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/20-23-travnya-2024-r-programa-pidgotovki-ta-pidvishennya-rivnya-kvalifikatsii-za-standartizovanou-programou-pomichnikiv-suddiv-mistsevih-ta-apelyatsiynih-gospodarskih-sudiv>
- 4. Інтеграція штучного інтелекту (artificial intelligence) в систему правосуддя: поспішай повільно https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_festina_lente_bernaziuk.pdf
- 5. Правосуддя та штучний інтелект: перші правила https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_first_rules_bernaziuk.pdf
- 6. Штучний інтелект та питання етики під час здійснення правосуддя https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_ethics_bernaziuk.pdf
- 7. Інструменти штучного інтелекту та неприпустимість зловживання процесуальними правами https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_abuse_of_procedural_rights.pdf
- 8. Нові принципи здійснення правосуддя https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/101-%20new_principles_court_bernaziuk.pdf
- 9. Технології штучного інтелекту та принцип правової визначеності https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_principal_of_legal_certainty_bernaziuk.pdf
- 10. Штучний інтелект: застосувати недозволено ігнорувати https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/Prezent_AI_prohibition_or_permission_bernaziuk.pdf
- 11. Сучасні можливості штучного інтелекту та питання приватності https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/104_AI_privacy_bernaziuk.pdf
- 12. Технології штучного інтелекту в правосудді: міжнародні стандарти регулювання https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/105_AI_international_standards_bernaziuk.pdf
- 13. Практичні аспекти використання технологій штучного інтелекту в юридичній сфері https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/108_AI_practice_bernaziuk.pdf
- 14. Технології штучного інтелекту та life hacks для юристів https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/109_%20AI_life_hacks_bernaziuk.pdf
- 15. Штучний інтелект та правосуддя: механізми забезпечення прозорості та підзвітності https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/115_AI_transparency_accountability_bernaziuk.pdf
- 16. Штучний інтелект та право на приватність: баланс між інноваціями та захистом персональних даних https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/119_AI_personal_data_protection_bernaziuk.pdf
- 17. Цифрова ера правосуддя: роль ШІ у забезпеченні єдності судової практики в Україні (лекційний матеріал)
- 18. Діджиталізація судочинства: межі допустимого використання ШІ

- 19. Штучний інтелект у правосудді: міжнародний досвід та виклики
- 20 Технології штучного інтелекту: майбутні перспективи та ризики для судової гілки влади

Матеріал 25

- ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА
- 1. Берназюк Ян. Штучний інтелект та система правосуддя України: результати співпраці у році, що минув <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezulyaty-spiivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
- 2. Берназюк Ян. Наукові надбання як основа для наступних кроків на шляху інтеграції штучного інтелекту в систему правосуддя <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokov-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
- 3. Берназюк Ян. Штучний інтелект у правосудді: ризики алгоритмічної упередженості та дискримінації <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
- 4. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence and the Judicial system of Ukraine: results of cooperation in the past year <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
- 5. Берназюк Ян. Штучний інтелект і його використання для забезпечення єдності судової практики як складової довіри до суду // Слово Національної школи суддів України. – 2024, № 2(49), С. 16-35 https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf

Джерела та матеріали

1. Фільм "Штучне правосуддя" ("Artificial Justice"). <https://www.youtube.com/watch?v=bdPVFeTcZ88>
2. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://openai.com/chatgpt>
3. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://gemini.google.com/app?hl=uk>
4. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://copilot.microsoft.com/>
5. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://copilot.microsoft.com>
6. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://claude.ai/new>
7. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://felo.ai/search>
8. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://www.perplexity.ai/>
9. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://www.perplexity.ai>
10. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://poe.com/>
11. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://poe.com>
12. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://x.com/i/grok>
13. Застосунки, які створені на базі ШІ та можуть бути використані у процесі реалізації особою права на доступ до суду та у процесі діяльності судової гілки влади. <https://chat.deepseek.com/>
14. Найважливіші події 2024 року. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116984639>

15. Найважливіші події 2024 року. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-24#Text>
16. Найважливіші події 2024 року. <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/sudda>
17. Protecting human rights in a world of Artificial Intelligence, algorithms and big data. <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/programme-seminar-jy-20250131-eng>
18. Protecting human rights in a world of Artificial Intelligence, algorithms and big data. <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/seminar-background-paper-2025-eng>
19. Protecting human rights in a world of Artificial Intelligence, algorithms and big data. <https://vodmanager.coe.int/cedh/webcast/cedh/2025-01-31-1/en>
20. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk.pdf
21. Матеріал 24. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk%20(1).pdf)
22. Матеріал 24. <https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/20-23-travnya-2024-r-programa-pidgotovki-ta-pidvishennya-rivnya-kvalifikatsii-za-standartizovanou-programou-pomichnikiv-sud-div-mistseviv-ta-apelyatsiynih-gospodarskih-sudiv>
23. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_festina_lente_bernaziuk.pdf
24. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_first_rules_bernaziuk.pdf
25. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_ethics_bernaziuk.pdf
26. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_abuse_of_procedural_rights.pdf
27. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/101-%20new_principles_court_bernaziuk.pdf
28. Матеріал 24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/AI_principal_of_legal_certainly_bernaziuk.pdf
29. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/Prezent_AI_prohibition_or_permission_bernaziuk.pdf
30. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/104_AI_privacy_bernaziuk.pdf
31. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/105_AI_international_standards_bernaziuk.pdf
32. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/108_AI_practice_bernaziuk.pdf
33. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/109_%20AI_life_hacks_bernaziuk.pdf
34. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/115_AI_transparency_accountability_bernaziuk.pdf
35. Матеріал 24. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/119_AI_personal_data_protection_bernaziuk.pdf
36. Матеріал 25. <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
37. Матеріал 25. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
38. Матеріал 25. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
39. Матеріал 25. <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
40. Матеріал 25. https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора